

ABORDAREA RĂZBOIULUI DIN VIETNAM PE PLAN EXTERN

Cornel Ilie

Relațiile cu vietnamezii

România a susținut încă de la începutul războiului, poziția R.D. Vietnam și a Frontului Național de Eliberare. Relațiile cu Vietnamul au constituit pentru România un element marcant. Acest element era reprezentat de faptul că războiul “încurca socotelile multora, inclusiv ale României... Acest război agrava situația internațională, inclusiv complica relațiile între U.R.S.S. și China, între care era o concurență în privința Vietnamului”¹.

România a acordat ajutor economic, militar și diplomatic, Vietnamului de Nord. S-au efectuat numeroase vizite și s-au purtat convorbiri cu conducerea vietnameză. A existat o echipă care a purtat convorbiri cu liderii de la Hanoi, formată din “tripleta” Ion Gheorghe Maurer, Emil Bodnăraș și Paul Niculescu Mizil. Această echipă s-a deplasat de nenumărate ori în R.D. Vietnam și a purtat discuții cu liderii vietnamezi (Ho Și Min, Fam Van Dong) încercând să-i determine pe aceștia să accepte rezolvarea conflictului pe cale diplomatică.

Seria vizitelor este deschisă în 1966, când între 5 – 11 mai o delegație de partid și guvernamentală română, condusă de Emil Bodnăraș, se duce în R.D. Vietnam, fiind primită de Ho Și Min. Românii exprimă “solidaritatea și simpatia caldă față de lupta neînfricată împotriva agresiunii imperialismului american, pentru apărarea libertății și independenței, pentru unitatea și integritatea teritorială a Vietnamului”².

În afară de aceste declarații de susținere, românii se duceau în Vietnam cu o teză bine stabilită: sprijinirea lichidării conflictului pe cale diplomatică. Românii au ajuns la concluzia că americanii nu-i pot învinge pe vietnamezi, din cauza unui șir întreg de condiții, inclusiv poziția geografică. Unul dintre participanții activi la convorbiri, Paul Niculescu Mizil, spunea că “nu era numai jungla, dar Vietnamul avea spatele Chinei. Ei se puteau retrage oricând în China, puteau să se replieze. Americanii nu se angajau într-un conflict cu China”³.

Liderii români au încercat să le impună vietnamezilor punctul lor de vedere: acceptarea negocierilor. S-au purtat discuții cu conducătorii Vietnamului de Nord, inclusiv într-un buncăr, în timpul unor atacuri aeriene americane. Faptul că în cele din urmă aceștia au acceptat ideea negocierilor, dovedește că românii au

¹ P. Niculescu Mizil *O istorie trăită*, București, 1997, p. 69.

² Al.C. Aurelian, *Principii ale relațiilor dintre state*, București, 1966, p. 55.

³ P. Niculescu Mizil, *op. cit.*, p. 70.

știut cum să-și îndeplinească misiunea. Un episod interesant a fost cel al discuției dintre I. Gh. Maurer și ministrul de externe al R.D. Vietnam, Nguyen Bin Thin. Aceasta l-a întrebat pe Maurer: “Și dumneavoastră ne sfătuiți să tratăm cu imperialiștii americani?”, Maurer a răspuns: “Da, doamnă. Puteți să-i bateți? Nu. Atunci discutați. Asta vă sfătuim noi: discutați cu imperialiștii americani”⁴.

În anul 1968, la 1 august, România și Frontul Național de Eliberare înfîmțează reciproc reprezentanțe permanente, pe baza acordului din noiembrie 1965. În 1969 se stabilesc relații între R.S. România și Guvernul Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud. Recunoașterea acestui Guvern s-a făcut pe 12 iunie, iar pe 26 iulie se deschidea ambasada de la București. Reprezentanții români (Ceașescu, Maurer, Voitec) primeau cu această ocazie o telegramă de salut din partea vietnamezilor (atât din partea R.D.V. cât și a Guvernului Provizoriu)⁵.

Mai trebuie amintită și vizita în R.D.V. din iunie 1971 condusă de Ceașescu personal. Din delegația guvernamentală mai făceau parte: Maurer, Manea Mănescu, D. Popa, Gh. Maevescu și ... Ion Iliescu⁶. În cuvântarea lui, Ceașescu îi critică pe americani pentru că “realizează cu perseverență planul de vietnamizare care în fond urmărește prelungirea războiului de agresiune și ocupație militară americană în Vietnamul de Sud”⁷.

Interesant însă este comunicatul final al convorbirilor unde nu numai că nu se pomenește nimic defăimător la adresa americanilor, dar nu se menționează nici măcar un cuvânt despre război, ca și cum acesta s-ar fi terminat deja (în condițiile în care americanii continuau să bombardeze teritoriul R.D.V.)⁸.

Mai trebuie spus faptul că nu doar românii au mers în Vietnam, dar și vietnamezii au fost de nenumărate ori în România (fie reprezentanți ai F.N.E., fie ai R.D. Vietnam). Iată cum s-au perindat aceștia într-o ordine cronologică: 24 iulie 1965 – delegația Partidului celor ce Muncesc din Vietnamul de Nord, 11 – 18 noiembrie 1965 – delegația Frontului Național de Eliberare, delegați din partea R.D.V. și F.N.E. la Congresul al IX-lea al P.C.R., 10 octombrie 1968 – delegația Partidului celor ce Muncesc din Vietnamul de Nord, 30 mai 1969 – delegație F.N.E., delegație R.D.V. și F.N.E. la Congresul al X-lea al P.C.R., delegație a Partidului celor ce Muncesc din Vietnamul de Nord, la 30 decembrie 1972.

La acestea se adaugă numeroase telegrame, scrisori de felicitare, etc. trimise dintr-o parte în alta cu diferite ocazii (aniversări de zile naționale, congrese, sfârșitul războiului). Toate acestea vin să întărească ideea că între cele două părți au existat într-adevăr relații politice destul de active.

⁴ *Ibidem*, p. 71.

⁵ *Telegrama de salut*, în “România Liberă” din 26 iulie 1969, p. 1.

⁶ *Vizita delegației guvernamentale în R.D. Vietnam*, în “Scânțea” din 17 iulie 1971, p. 2.

⁷ *** *O politică de pace, colaborare și prietenie cu toate popoarele. Vizitele oficiale ale tovarășului Nicolae Ceaușescu în străinătate*, vol I, 1965 – 1977, București, 1983, p. 138

⁸ *** *P.C.R. detașament activ al marii armate revoluționare internaționale*, București, 1973, p. 492.

România a asistat și economic Vietnamul de Nord. Un prim acord economic se semnează în ianuarie 1966, urmat de încă unul la 27 septembrie 1966. Acesta privea un ajutor nerambursabil pe anul 1967, acordat de România, Republicii Democratice Vietnam, și acordul privind schimbul de mărfuri pe anul 1967 între cele două țări⁹.

În 1967, pe 22 august, se semnează un nou acord economic urmat de încă unul la 15 noiembrie 1970. Pe 17 martie 1972, la Hanoi, se încheie acordul cu privire la ajutorul economic și militar, schimbul de mărfuri și plăți și se hotărăște crearea comitetelor de cooperare economică, științifică și tehnică între România și Republica Democrată Vietnam¹⁰.

România a salutat bineînțeles cu "satisfacție" încheierea acordului de la Paris în privința Vietnamului, lucru reliefat și în telegramele lui Ceaușescu către conducătorii R.D.V și F.N.E.. Se desprindea din acestea ideea că "țara noastră militează hotărât pentru respectarea dreptului inalienabil al tuturor popoarelor din Indochina de a-și soluționa problemele corespunzător voințelor și aspirațiilor proprii, fără nici un amestec din afară"¹¹.

Ideea cea mai importantă care se desprinde în urma analizei relațiilor româno – vietnameze este aceea că, încă de la începutul perioadei lui Ceaușescu, românii au insistat pe lângă vietnamezi pentru a-i determina pe aceștia să accepte rezolvarea conflictului pe calea negocierilor cu americanii.

Cu americanii

La sfârșitul perioadei lui Dej se produsese o oarecare apropiere între Statele Unite și România, mai ales prin prisma politicii de independență promovate de la București, față de influența U.R.S.S –ului. La venirea lui Ceaușescu independența față de Moscova nu se mai manifestă cu aceeași intensitate. Acest lucru se întâmplă și în condițiile în care relațiile dintre China și Uniunea Sovietică au cunoscut un nou moment de degradare în 1965, dar nu de intensitatea celor de până atunci.

Războiul din Vietnam avea să fie un punct principal al relațiilor româno – americane, el influențând decisiv schimbările ce aveau să se producă la nivelul contactelor dintre cele două state.

La Congresul al IX-lea al P.C.R. este atacată politica dusă de americani în Vietnam, iar acest lucru avea să ducă la eșuarea încercărilor de colaborare economică din anul 1965. Congresmanii americani (Everett, Dirksen, Gerald Ford)

⁹ M. Babeș, *Politica externă a României*, București, 1986, p. 277.

¹⁰ *Ibidem*, p. 296.

¹¹ C. Florea, B. Nicu, *P.C.R. – detașament activ al mișcării comuniste și muncitorești internaționale*, București, 1975, p. 60.

au cerul ca nici un fel de ajutor să nu fie acordat României (sau altor țări) pentru că sprijină guvernul Vietnamului de Nord¹².

În 1966 escaladarea războiului din Vietnam l-a determinat pe Ceaușescu să se apropie mai mult de U.R.S.S. pentru a simboliza unitatea comuniștilor și suportul pentru nord – vietnamezi. El a evitat însă să ia partea cuiva în conflictul sino – sovietic, lucru ce iese în evidență și în timpul vizitei în România a lui Ciu Enlai din 1966.

Atitudinea României față de războiul din Vietnam a stârnit ostilitatea “Comitetului pentru prevenirea venirii produselor comuniste pe piața americană” în momentul acordării de către Eximbank a unui credit pentru creșterea de porci în România, pentru export în Statele Unite¹³.

Tot în 1966 România hotărăște să se implice în determinarea părților angajate în conflict să accepte rezolvarea acestuia pe cale diplomatică. De aceea trebuie spus că românii au prezentat versiunea lor, nu numai vietnamezilor, ci și americanilor. Pe 22 octombrie 1966, Corneliu Mănescu (ministru de externe al României) are convorbiri la New York cu Arthur Goldberg (ambasadorul american la O.N.U.), căruia îi declară că România dorește să medieze între Hanoi și Washington, în vederea găsirii unei soluții diplomatice pentru războiul din Vietnam. Mănescu insistă însă ca Statele Unite să înceteze bombardamentele asupra R.D. Vietnam, înainte ca România să facă vreo încercare în sensul evocat de demnitarul român. Goldberg se arată interesat de propunerea ministrului român, dar cere ca pentru încetarea bombardamentelor, Hanoiul să dea ceva la schimb¹⁴.

Începând din 1967, Prezidiul Permanent al P.C.R. l-a însărcinat pe I. Gh. Maurer (secondat de Corneliu Mănescu) să poarte discuții cu americanii. Pe 27 iunie 1967, Maurer s-a întâlnit la Washington, pentru discuții, cu Dean Rusk, secretar de stat, și cu președintele Johnson. Convorbirile dintre demnitarul român și președintele american s-au desfășurat într-un climat de perfectă înțelegere. Înainte de întâlnire, consilierul președintelui american, pentru probleme de securitate națională, caracterizase politica României drept “extrem de independentă față de Moscova”, iar pe premierul român drept un “conducător comunist extravagant”¹⁵. Caracterizarea făcută politicii României venea în urma refuzului acesteia de a se conforma consemnului Moscovei de a rupe relațiile diplomatice cu Israel, în urma celui de al treilea război israeliano – arab din iunie 1967, precum și de recunoașterea Republicii Federale Germania.

Și Johnson și Maurer erau firi grosolane, ceea ce a facilitat comunicarea dintre ei¹⁶. Primul – ministru român a subliniat ideea dezvoltării relațiilor româno

¹² Joseph E. Harrington, Bruce J. Courtney, *Tweaking the nose of rusians. Fifty years of american-romanian relations*, New York, 1991, p. 261.

¹³ *Ibidem*, p. 264.

¹⁴ *Ibidem*, p. 265.

¹⁵ Florin Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*, București, 1997, p. 504.

¹⁶ *Ibidem*.

americane, mai ales din punct de vedere economic. Maurer a declarat că țara sa nu dorește privilegii, ci doar un comerț normal, afirmând totodată că își dă seama că Statele Unite, o țară mare, nu au nimic de câștigat din schimburile cu o țară mică precum România, și chiar dacă relațiile cu aceasta nu sunt în special importante pentru S.U.A., măcar independența României să stârnească oarecare interes¹⁷.

Problema care ocupa cel mai mult timp în cadrul discuțiilor dintre cei doi a fost, bineînțeles, cea a războiului din Vietnam. Maurer a pledat convingător, pe lângă președintele american pentru a accepta inițiativa românească. Pledoaria premierului român s-a referit la dorința României ca situația din Vietnam să fie rezolvată pașnic, să se caute căi pentru ca trupele americane să fie retrase din Vietnam, iar bombardamentele să înceteze. Demnitarul român a mai făcut cunoscut și faptul că situația din Vietnam este supărătoare, mai ales pentru țările mici, care o privesc ca pe o amenințare la adresa securității lor.

Nu este întâmplător faptul că la foarte puțin timp, Johnson a făcut o declarație în care afirma că americanii sunt gata să înceteze bombardamentele. De asemenea, nu este întâmplător că președintele american a recunoscut rolul pe care l-a avut România în această afacere¹⁸.

Mai trebuie amintită și vizita în România a fostului vice –președinte și viitor președinte american, Richard Nixon, în 1967. În timp ce la Moscova fusese tratat cu o nepăsare ostentativă, Ceușescu l-a primit la București cu toate onorurile, lucru ce va avea consecințe importante doi ani mai târziu. Întâlnirea dintre Ceușescu și Nixon a avut loc la sediul Comitetului Central și între problemele discutate de cei doi s-a aflat și cea a Vietnamului. Viitorul lider american s-a referit la aceasta ca la o chestiune care va duce și la îmbunătățirea relațiilor dintre Statele Unite și China. În timpul convorbirilor “Ceușescu a fost rezervat, dar interesat de acest lucru, și a acceptat opinia mea” arăta Nixon în memoriile sale¹⁹.

O dată cu numirea lui Corneliei Bogdan ca ambasador la Washington, România a avut prin reprezentantul ei diplomatic intrare liberă la Departamentul de Stat. Noul ambasador a abordat imediat de la investire problema clauzei națiunii celei mai favorizate pentru România, și posibilul rol de mediator al țării sale între Statele Unite și R.D. Vietnam. Johnson a acceptat oferta și România va intra într-un rol pe care-l va juca apoi și în relațiile dintre S.U.A. și China²⁰. Și chiar dacă în august 1967 România admitea public că a acordat ajutor militar Hanoiului, acest lucru nu a afectat relațiile româno – americane²¹.

În noiembrie 1967, Harriman face o călătorie la București pentru a discuta cu Maurer despre războiul din Vietnam. Pentru următoarele luni, România va

¹⁷ *România și războiul din Vietnam*, în “Dosarele Istoriei”, nr. 50/2000, p. 53.

¹⁸ P. Niculescu Mizil, *op. cit.*, p. 72.

¹⁹ *Memoirs of Richard Nixon*, New York and London, 1973, p. 281.

²⁰ Fl. Constantiniu, *op. cit.*, p. 504.

²¹ J. Harrington, *op. cit.*, p. 267.

deveni principala cale de comunicație a nord – americanilor cu nord – vietnamezii. Numele de cod al canalului de comunicație românesc era “Packers”, luat după echipa de fotbal “Green Bay Packers”²².

Rolul României ca mediator s-a oprit pentru o perioadă în februarie 1968, în momentul în care nord – vietnamezii au pornit ofensiva “Tet”. S-a crezut că probabil, vietnamezii au utilizat Bucureștiul pentru a afla adevăratele intenții ale americanilor. Johnson a trimis o scrisoare prin care a mulțumit României pentru rolul jucat.

În 1968, Ceaușescu face o nouă dovadă a independenței sale față de Moscova, refuzând să participe la invadarea Cehoslovaciei. Pentru a-și consolida poziția în fața sovieticilor, liderul comunist român a făcut, prin ambasadorul Corneliu Bogdan numeroase invitații președintelui Nixon de a vizita România. După ce la 27 mai 1969, Kosighin îi transmisese lui Nixon că Uniunea Sovietică nu se va implica în ajutorul Washingtonului pentru rezolvarea situației din Vietnam, Nixon s-a hotărât “să-i piște pe sovietici de nas” acceptând invitația lui Ceaușescu²³.

Ceaușescu a fost atât de grăbit să accepte vizita lui Nixon (prima a unui președinte american într-o țară comunistă), încât a amânat lucrările Congresului al X-lea al P.C.R., la care trebuia să participe o importantă delegație a P.C.U.S.

Primirea se face la aeroportul Otopeni. Sunt expuse pancarte pe care scria: “Bun venit președintelui Statelor Unite!”, “Trăiască prietenia dintre poporul român și american”. Nixon a rămas impresionat de primirea de care a avut parte în România, mai ales de entuziasmul populației.

Din partea României au participat la discuții: Nicolae Ceaușescu, I. Gh. Maurer, Cornel Burtică (ministrul comerțului exterior), Gheorghe Macovescu (prim adjunct al ministrului de externe), Vasile Gliga (adjunct al ministrului de externe), Corneliu Bogdan (ambasadorul României la Washington), J. Bașkir (director în Ministerul afacerilor externe). Din partea americanilor au participat: Richard Nixon, Henry Kissinger (asistentul președintelui american pentru probleme de securitate națională), Ronald Ziegler (secretar de presă), J. Sisco (asistent al secretarului pentru problemele Orientului Apropiat și Asiei de sud – est), R. Davis (ambasadorul S.U.A. în România).

S-au purtat discuții la Palatul Consiliului de Stat și s-a hotărât crearea Bibliotecii Americane din România și a Bibliotecii Române din S.U.A.²⁴.

S-au discutat probleme internaționale: relațiile est – vest, dezarmarea, problemele Orientului Mijlociu și bineînțeles cele legate de războiul din Vietnam. Nixon știa că România are relații bune cu nord – vietnamezii și că “orice voi spune le va fi repetat, astfel ca am profitat de întâlnirea cu Ceaușescu pentru a-mi reafirma mesajul către Hanoi. Am spus că nu putem continua la infinit să avem

²² *Ibidem*, p. 269.

²³ *Ibidem*, p. 289.

²⁴ ****Vizita președintelui Richard Nixon în România*, București, 1969, p. 9.

două sute de morți pe săptămână și nici un succes la Paris. Pe 1 noiembrie anul acesta se împlinește un an de când am încetat bombardamentele, am retras primele trupe și am înaintat propuneri de pace rezonabile. Dacă nu se înregistrează nici un progres, vom fi nevoiți să ne revizuiim pozițiile”²⁵.

Nixon a avansat ideea relansării canalului de comunicații cu Vietnamul, iar Ceaușescu a spus că va face totul pentru a-i ajuta în viitoarele negocieri.

În toastul său, Ceaușescu a afirmat că “nu putem să nu ne exprimăm îngrijorarea pe care ne-o provoacă, ca de altfel întregii lumi, continuarea războiului din Vietnam. Noi sperăm că tratativele de la Paris vor duce la încetarea războiului, la retragerea trupelor din Vietnam”²⁶. Liderul român a propus chiar desființarea N.A.T.O. și a Pactului de la Varșovia, care ar putea fi transformate în “instrumente de cooperare pe tărâmul muzicii”²⁷.

În orice caz, vizita lui Nixon s-a dovedit fructuoasă, americanii considerând că prin Ceaușescu vor avea posibilitatea de a comunica cu China comunistă²⁸.

Vizita a reprezentat un succes pentru ambii președinți: Nixon pentru inițiativa de a pătrunde în sfera de influență sovietică, Ceaușescu pentru statutul de personalitate pe scena politicii internaționale.

Pe 26 octombrie 1970, la Washington are loc o nouă întâlnire, neoficială, Nixon – Ceaușescu. De această dată accentul cade pe problemele economice și pe problema chinezească. Același lucru se întâmplă și în 1971, când se deschide canalul românesc de comunicație cu China. Corneliu Bogdan era cel care înmăna mesajele primite de la Beijing, lui Kissinger. Ceaușescu era considerat cel mai important canal de legătură al americanilor cu China, alături de președintele Pakistanului, Yahya Khan²⁹.

Interesul României în raporturile cu Statele Unite a fost legat de crearea unor condiții și a unei atmosfere propice, favorabile tratativelor cu vietnamezii. Îmbunătățirea relațiilor româno – americane nu a însemnat însă că românii au renunțat la principiile lor în privința Vietnamului sau la criticile la adresa americanilor, atunci când acestea trebuiau spuse. România a avut un rol important în demararea negocierilor, Paul Nieucescu Mizil declarând unui ziarist american, într-un interviu acordat în anul 1994: “Domnule, jumătate din Premiul Nobel pe care l-a luat Kissinger pentru acesta (rolul avut în soluționarea conflictului, n.n.), trebuia să se dea România.

²⁵ *Memoirs of Richard Nixon*, p. 396.

²⁶ *Toastul președintelui Nicolae Ceaușescu*, în “Scânteia” din 3 august 1969, p. 2.

²⁷ *Vizita președintelui Nixon...*, p. 18.

²⁸ H.R. Haldeman, *Haldemans Diaries*, New York, 1994, p. 78.

²⁹ *Ibidem*, p. 272.

Cu statele comuniste

Țările comuniste au adoptat o atitudine consecventă (cel puțin la nivel declarativ): sprijinirea acțiunilor Republicii Democratice Vietnam și ale F.N.E. -ului și condamnare a implicării americane. Ținând cont însă de rivalitatea sino – sovietică pentru Vietnam, dar și de poziția României, deseori în contradictoriu cu a celorlalte state comuniste (vezi momentul Israel, momentul Praga, vizita lui Nixon), trebuie trecut în revistă și nodul în care a fost abordată situația din Vietnam în relațiile dintre România și țările “surori”.

Este lesne de observat că Ceaușescu își modelează discursul în funcție de interlocutor. În relațiile cu U.R.S.S. – ul adoptă un limbaj critic, dur, virulent la adresa americanilor. Astfel, în timpul vizitei din 3 – 11 septembrie 1965, în comunicatul comun, cei doi președinți condamnă politica americană, cer încetarea imediată a bombardamentelor și își exprimă solidaritatea cu poporul vietnamez și declară că F.N.E. – ul este reprezentantul legitim al poporului din Vietnamul de Sud³⁰. Doi ani mai târziu, poziția celor două state rămâne neschimbată. Interesant este faptul că, deși România avusese două poziții de frondă în cadrul lagărului socialist, stabilind relații diplomatice cu Germania Federală și dovedind o atitudine binevoitoare față de Israel, atitudinea celor două state față de conflictul din Vietnam rămâne, cel puțin la nivel declarativ identică. Americanii sunt acuzați că duc aici o agresiune tâlhărească (în decembrie 1967)³¹.

În 1969, la Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român delegația sovietică, în intervenția cu privire la Vietnam, are cuvinte foarte dure la adresa americanilor, care în opinia lor au fost nevoiți, datorită înfrângerilor militare, să ia loc la masa tratativelor³². Criticate sunt și Israelul și R.F. Germană, prima țară fiind acuzată că încalcă drepturile legitime ale popoarelor arabe, cea de-a doua de fascism, și că încearcă să revizuiască rezultatele celui de-al doilea război mondial. Această atitudine a sovieticilor vine la scurt timp după vizita lui Nixon, dar și după ce România încălcase consemnul venit de la Moscova în legătură cu Israelul, R.F.G. -ul, și Cehoslovacia. Sovieticii insistă pe coeziunea țărilor socialiste, tocmai pentru a atrage atenția României, care deviasse de la linia impusă de Uniunea Sovietică, Nemulțumirea U.R.S.S. -ului era cu atât mai mare cu cât lucrările Congresului, la care trebuia să participe și o importantă delegație a P.C.U.S., se amânaseră tocmai datorită vizitei președintelui american.

Pe 22 aprilie 1970, în cadrul cuvântării susținute la Moscova la centenarul nașterii lui Lenin, se simte o schimbare de limbaj, Ceaușescu nemaiavând nici un cuvânt critic la adresa americanilor³³.

³⁰ *O politică de pace...*, p. 13.

³¹ *Ibidem.*, p. 37.

³² *P.C.R. detașament activ...*, p. 433.

³³ *Ibidem.*, p. 393.

Chiar dacă din declarațiile oficiale nu putem afla, România a depus eforturi și pe lângă conducerea de la Moscova în favoarea sprijinirii punctului său de vedere (acela al reglementării conflictului pe cale diplomatică), știut fiind faptul că sovieticii erau implicați în sprijinul Vietnamului de Nord, dar că și liderii de la Kremlin se declarau pentru o soluție negociată a conflictului³⁴.

Foarte apropiate de pozițiile Moscovei sunt cele ale Sofiei. Imediat după vizita în Uniunea Sovietică, Ceaușescu face o călătorie în Bulgaria, între 13-18 septembrie 1965. Discursul de aici nu diferă cu nimic de cel făcut anterior la ruși. În întâlnirile ulterioare însă se simte o scădere a durității limbajului la adresa americanilor, declarațiile mărginindu-se la exprimarea îngrijorării pe care o produce continuarea războiului și la afirmarea sprijinului constant față de comuniștii vietnamezi³⁵.

În Polonia, Ceaușescu adoptă un limbaj mai degrabă laudativ la adresa americanilor, în cuvântarea din 14 noiembrie 1968, făcută cu ocazia Congresului al V-lea al P.U.M.P³⁶. Aceiași atitudine o găsim și cu ocazia întâlnirilor din martie 1969 și noiembrie 1970.

În ceea ce privește Ungaria lucrurile stau puțin diferit. Ungurii se plasează pe poziții de tip sovietic. La Congresul al IX-lea al P.C.R., declarația este și în asentimentul românesc, care aveau o atitudine de condamnare aspră a americanilor. Aceștia sunt acuzați că au pornit "un război infam, pirateresc împotriva Republicii Democratice Vietnam"³⁷. La Congresul X, liderii comuniști maghiari critică în termeni extremi de duri "militarismul revanșist vest german", "agresiunea israeliană" și "cercurile conducătoare și personalitățile americane care au fost stigmatizate de faptele odioase și crimele comise împotriva poporului vietnamez"³⁸. Nu începe nici o îndoială că ungurii, asemenea sovieticilor, acuzau în acest fel și politica guvernului de la București, care își îmbunătățise vizibil în ultimii ani relațiile cu cei vizați în discuție.

În numeroasele întâlniri pe care le-a avut cu Tito, Ceaușescu a abordat și problema Vietnamului. În convorbirile româno-iugoslave se utilizează limbajul cel mai echilibrat, cei doi președinți oprindu-se asupra modalităților de stopare a conflictului și propunând diferite soluții (oprirea bombardamentelor, retragerea americanilor, respectarea acordurilor de la Geneva)³⁹.

În ceea ce privește abordarea războiului din Vietnam în relațiile cu China, trebuie spus că Ceaușescu a evitat la început să se pronunțe în vreun fel, lucru

³⁴ P. Niculescu Mizil, *op. cit.*, p. 74.

³⁵ *O politică de pace...*, p. 126.

³⁶ Din discursul lui Ceaușescu: Opinia publică din țara noastră a primit cu satisfacție încetarea necondiționată a bombardamentelor asupra R.D. Vietnam, act pozitiv în viața internațională, care constituie numai un început pentru soluționarea problemei vietnameze.

³⁷ *P.C.R. detașament activ...*, p. 310.

³⁸ *Ibidem.*, p. 313.

³⁹ *Ibidem.* p. 102.

evidențiat în timpul vizitei lui Ciu Enlai din 1966, când liderul român nu a atins acest subiect (ținând cont desigur de disputa care se ducea pentru Vietnam între China și Uniunea Sovietică). Mai târziu însă, își fac loc în discursul românilor elemente mai concrete, cum se întâmplă în 1971, în timpul călătoriei lui Ceaușescu în China (condamnarea americanilor, sprijinirea comuniștilor vietnamezi). La nivel neoficial, trebuie arătat faptul că românii au prezentat propunerile lor, nu numai sovieticilor, ci și chinezilor. Convingerea acestora de viabilitatea punctului de vedere românesc se pare că a fost mai dificilă pentru că chinezii s-au pronunțat la începutul conflictului pentru ducerea luptei împotriva Statelor Unite și aliaților săi până la capăt, fără nici un compromis⁴⁰. Că românii și-au expus cu pricepere poziția o dovedește și faptul că România va constitui la începutul anilor 70, unul din principalele canale de legătură dintre americani și chinezi.

Referitor la modul în care a fost privit războiul din Vietnam în cadrul lumii comuniste, trebuie amintite și luările de poziție în cadrul diferitelor reuniuni ale comuniștilor (fie consfătuiri ale partidelor comuniste, fie reuniuni ale țărilor Pactului de la Varșovia). Un discurs de genul celui care urmează este edificator pentru a ne da seama de modul în care era abordată problema noastră în cadrul consfătuirilor partidelor comuniste: "Imperialismul organizează agresiuni armate, cum este cea din Vietnam, ...promovează neocolonialismul, sprijină regimuri ultrareacționare. Împotriva politicii promovate de cercurile reacționare se ridică însă cu hotărâre uriașe forțe revoluționare, progresiste care provoacă imperialismului lovituri puternice și eșecuri usturătoare. Este grăitoare în acest sens înfrângerea suferită de Statele Unite ale Americii în războiul din Vietnam..."⁴¹. În cazul întâlnirilor țărilor membre ale Pactului de la Varșovia, (pe 7 martie 1968 la Sofia, pe 2 decembrie 1970 la Berlin sau pe 26 ianuarie 1972 la Praga) limbajul este în felul următor: "Statele Unite duc o politică de șantaj și presiuni, de sugrumare a libertății, o sfidare a popoarelor care năzuiesc spre pace, dar își vor primi pedeapsa pentru crimele lor. Politica S.U.A. în Vietnam este sortită unui eșec inevitabil..."⁴². Este evident faptul că aceste declarații sunt făcute sub directa îndrumare a Moscovei și pentru a simboliza coeziunea blocului comunist, măcar în aparență, dacă în realitate aceasta nu se manifesta atât de clar, pe cât ar fi dorit sovieticii.

Se poate remarca astfel că, cel puțin la nivel declarativ, statele comuniste au o viziune unitară asupra războiului din Vietnam, cu anumite fluctuații de la țară la țară. Totuși, după cum s-a văzut, România nu scapă de "întepăturile" țărilor "surori" (mai ales ale Uniunii Sovietice) care nu sunt de acord cu maniera în care liderii comuniști de la București au înțeles să abordeze problema vietnameză. În

⁴⁰ R. Crockatt, *The Fifty Years War. The U.S. and Soviet Union in World Politics 1941 – 1991*. New York, 1995, p. 254.

⁴¹ Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea internațională a partidelor comuniste și muncitorești, în "P.C.R. detașament activ...", p. 651.

⁴² *Organizația Tratatului de la Varșovia*, p. 160.

ciuda acestui lucru, Ceaușescu nu s-a sfiit să-și susțină punctele de vedere nici în fața chinezilor și nici a sovieticilor.

Cu alte state și organizații

Problema Vietnamului a fost luată în discuție de români și în cadrul întâlnirilor cu state din afara lumii comuniste. De regulă, se folosește cu aceste ocazii un limbaj echilibrat, adaptat însă și în funcție de interlocutor.

Dintre țările occidentale, cel mai aproape de poziția României se află Franța, De Gaulle fiind recunoscut ca un critic aspru al politicii americane în Asia de sud-est. De altfel, cu ocazia vizitei președintelui francez din 14-18 mai 1968, se evidențiază similitudinea punctelor de vedere ale celor două părți, declarația comună, cerând printre altele, încetarea bombardamentelor și respectarea Acordurilor de la Geneva din 1954, precum și soluționarea pașnică a conflictului, idei pentru care partea românească militase anterior⁴³. Aceleași chestiuni sunt reluate și în 1970 cu ocazia vizitei pe care Ceaușescu a făcut-o în Franța, la invitația președinției franceze.

Cu alte ocazii declarațiile se rezumă doar la a "saluta începerea negocierilor de pace" sau la exprimarea "speranței că războiul se va încheia rapid" (în cazul întrevederilor cu președintele Austriei, din 1969 și 1970, cu cel al Turciei, în 1969, al Finlandei, în același an).

Nici în cadrul întâlnirilor cu lideri ai statelor africane, atitudinea nu se schimbă, chiar dacă aostea au fost sub dominație colonială secole la rând și ar fi avut motive să condamne "imperialismul" american.

România și-a expus punctul de vedere asupra crizei vietnameze și în cadrul lucrărilor Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite. Țara noastră a fost una dintre susținătoarele adoptării "Declarației asupra inadmisibilității intervenției în treburile interne ale statelor și protecția independenței și suveranității".

Reprezentanții români la O.N.U. s-au numărat printre cei care au condamnat cu fermitate agresiunea Statelor Unite în Vietnam, deoarece punea în pericol pacea și securitatea întregii lumi⁴⁴.

Deși problema agresiunii S.U.A. nu a figurat niciodată pe ordinea de zi, ea a fost discutată tot timpul. Ce a vrut România la O.N.U.? Încă din 1966, prin vocea lui Corneliu Mănescu, s-a cerut: încetarea imediată a bombardamentelor, stoparea agresiunii, recunoașterea Frontului de Eliberare Națională, respectarea acordurilor de la Geneva⁴⁵.

La sesiunea jubiliară a Adunării Generale a O.N.U. din 19 octombrie 1970, Ceaușescu reia aceste idei: "Împreună cu cercuri largi ale opiniei publice

⁴³ *O politică de pace...*, p. 43.

⁴⁴ Tănase Negulescu, *România la O.N.U.*, București 1975, p. 32.

⁴⁵ *Cuvântarea lui Corneliu Mănescu la ONU*, în "Lumea", nr. 43/1966, p. 6.

internaționale, România consideră necesar să se pună capăt războiului din Vietnam și intervenției străine în Indochina, să se treacă la retragerea totală din Vietnam a trupelor Statelor Unite și aliaților lor. Poporul vietnamez să fie lăsat să-și rezolve singur problemele existenței sale, fără nici un amestec din afară. În acest sens apreciem eforturile F.N.E. de a oferi o bază rațională pentru soluționarea conflictului pe cale pașnică”⁴⁶.

Se remarcă faptul că, România a avut tăria de caracter de a-și expune punctele de vedere în fața întregii lumi, lucru cu atât mai mult de apreciat, cu cât problema Vietnamului era recunoscută, chiar în cadrul organizației mondiale ca fiind una foarte delicată și pe care mulți se fereau s-o abordeze. Înclinăm să credem că, poziția adoptată de România la O.N.U., echilibrată și rațională, este cea reală a țării noastre în privința problemei vietnameze, și nu cea exprimată în cadrul întrunirilor cu statele comuniste

THE ROMANIAN POLITICS REGARDING THE VIETNAM WAR

- Abstract -

Vietnam war was one of the major preoccupations of the Romanian politics after 1965.

Ceaușescu talked about this problem during the dissensions with the main powers implied in the conflict, trying to impose the Romanian point of view – peacefully solving the conflict.

Romanian's prestige internationally speaking grew at the end at the seventh decade and the beginning at the eight decade of the last century, due to the role occupied by our country in solving this major political – military crisis of the postbelic period.

⁴⁶ N. Ceaușescu, *Cuvântare la sesiunea jubiliară a Adunării Generale a O.N.U., 19 octombrie 1970*, București, 1970, p. 10.